

Fæste. Jeg skal heller ikke have det mindste imod, at der blev gjort Forsøg i den Retning, saa vi faa at se, hvorledes det kommer til at virke. Jeg tror da nok, at det vil blive Kommunerne og ikke de private Foreninger, der ville gøre Forsøget. Jeg tror lige saa lidt som den ærede sidste Taler, at de private Foreninger egne sig til at tage denne Opgave op at forsøge med Fæste. De have saa mange Opgaver at tage op, at der ikke af dem vil blive taget fat paa den Side af Sagen. Men jeg indrømmer, at der maa være Kommuner, der kunne tage den Opgave op. Vi faa saa at se, hvorledes det vil virke.

Der er ogsaa talt om, at det er en stor Fejl, at Kommunerne i disse Tilfælde skulle være nødsagede til at spørge Amsraadet. Ja, set paa een Maade kan jeg selvfølgelig give det ærede Medlem Ret i, at det er en Indskrænkning i Kommunerne Selvstyre, men saa længe vi have den nugældende Kommunallovgivning, hvor Sognekommunerne i alle eller omtrent alle Bevillingssager skulle spørge Amsraadet, mener jeg ikke, det er fuldt forsvarligt her at gaa til en Forandring paa dette Punkt, og jeg er overbevist om, at det vilde lægge Forslaget store Hindringer i Vejen oppe i det andet Ting, om vi toge dette Spørgsmaal op paa det foreliggende Forslag og gave Kommunerne Frihed i saa Henseende, hvilket i Virkeligheden kan komme til at spille en meget stor finansiel Rolle. Jeg synes ikke, det er rigtigt ved Hjælp af dette Lovforslag at ville reformere saa dybtgaaende paa den kommunale Lovgivnings Omraade, som der vilde blive Tale om, saafremt man vilde give dem fri i en saa stor Sag som denne, hvor det kan tænkes, at der ved ufornuftige Arrangementer kunde opstaa store Tab. Jeg tror heller ikke, det vil være formaalstjenligt for dem, som ønske at faa Forslaget gennemført. Jeg kan derfor anbefale, at vi stemme for det foreliggende Forslag med de Ændringer, som Flertallet har foreslaaet, og at det saa maa lykkes at faa Forslaget bragt frem gennem dette til det andet Ting, saaledes at vi kunne komme til at se, hvorledes dette Forsøg paa bedre Udnyttelse af den danske Jord kan komme til at virke i Praxis.

Carl Hansen (Viborg Amts 1ste Valgkreds): Spørgsmaalet om Fæste eller Selveje er for mig Spørgsmaalet om, hvem Udbyttet af Jordens Værdistigning skal komme til gode; kun den Stigning i Jordværdien,

der skyldes Samfundets Vækst og Udvikling, er her Tale om. Hvad enten det er Fæste eller Selveje, vil man jo nemlig stræbe hen efter, at den Stigning i Jordværdien, der skyldes Ejerens eller Brugerens personlige Arbejde, ogsaa bør tilfalde ham, medens man med nogen Ret kan sige, at den Stigning i Jordværdien af hans Ejendom, der skyldes Samfundets Vækst og Udvikling, ikke bør komme ham, men hele Samfundet til gode, det Samfund, der har skabt den. Selveje har altsaa for mig den Mangel, at Udbyttet af den Jordværdistigning, der skyldes Samfundets Vækst og Udvikling, gaar i private Lommer, ikke i de Lommer, der have skabt det, ikke i Samfundets Lomme, og Tanken om at forebygge, at dette Udbytte gaar i private Lommer, saa at det i Stedet for kommer i Samfundets Kasse, er for mig meget tiltalende.

Se vi imidlertid, hvorledes Ændringsforslagene stille sig overfor større eller mindre Ejendomme, forekommer det mig rigtignok, at man i langt større Grad kunde ønske Overgangen fra Selveje til Fæste for de store Ejendomme Vedkommende end for de smaa. Jo mindre Ejendommen er, des mindre bliver ogsaa Skavanken eller Ulempen ved, at den Jordværdi, der skyldes Samfundets Vækst og Udvikling, gaar i private Lommer. Der bliver for det første ikke Tale om nær saa store Summer. Tænke vi os en Mand, der ejer 4 Tdr. Land, og at der bliver bygget en Station i Nærheden af en saadan Ejendom, eller der bliver anlagt ny Færdselsaarer, der gaa nær forbi hans Ejendom, saa er det en Følge af Samfundets Vækst og Udvikling, at hans Jords Værdi stiger, og de 4 Tdr. Land stige maaske derved i Værdi med 100 Kroner pr. Td. Land, det bliver altsaa 400 Kroner. Men ligger der en Herregaard ved Siden af, der ogsaa stiger med 100 Kroner pr. Td. Land, og som maaske indeholder 400 Tdr. Land, saa bliver Udbyttet 40,000 Kr. for denne enkelte Ejer. Jeg synes rigtignok, at Uretten ved Selvejet, det, at det Udbytte, der skyldes Samfundets Vækst og Udvikling, gaar i forkerte Lommer, er meget mere himmelskrigende uretfærdigt for de store Ejendomme end for de smaa. Jo mindre Ejendommene ere, des bedre bliver Udbyttet fordelt paa mange, mange Hænder, og jo større Ejendommene ere, desto større er den Uret, der skabes ved Selveje. Det forekommer mig derfor, at naar man vil kæmpe for, at vi fra Selveje skulle gaa over til Fæste, af den Grund, at Udbyttet